

### **Список використаних джерел**

1. Шкуратов О.І., Чудовська В.А., Вдовиченко А.В. Органічне сільське господарство: еколого-економічні імперативи розвитку: Монографія.- К.:ТОВ «ДІА», 2015.- 248 с.
2. Шпортюк Н.Л. Інноваційний розвиток сільського господарства: проблеми та перспективи. Сталій розвиток сільського господарства: глобальні зміни та національні особливості досягнення: матеріали міжн. наук. практ. конф. 28-29 травня 2019 р. м. Біла церква. Біла Церква: БНАУ. С. 60-61.
3. Практичні рекомендації з питань ведення органічного сільського господарства, відтворення і збереження агроландшафтів у сучасних умовах господарювання. – смт Хлібодарське: Одеська державна сільськогосподарська дослідна станція НААН України, 2022.- 30 с.

**УДК 634.8**

## **ОСОБЛИВОСТІ РОСТУ І РОЗВИТКУ НЕРАЙОНОВАНОГО ІНТРОДУКОВАНОГО СОРТУ САНДЖОВЕЗЕ ГРОССО В АМПЕЛОЕКОЛОГІЧНИХ УМОВАХ ПРИБЕРЕЖНОЇ ЗОНИ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

**Іщенко Ірина**, к.с.г.н., доцент, [ishchenko2406@gmail.com](mailto:ishchenko2406@gmail.com)

**Савчук Юрій**, к.с.г.н., [yur.savchuck@ukr.net](mailto:yur.savchuck@ukr.net)

**Петренко Світлана**, к.с.г.н., доцент, [petrenko\\_s\\_a\\_@ukr.net](mailto:petrenko_s_a_@ukr.net)

**Одеський державний аграрний університет, Одеса, Україна**

Розширення лінійки сортів сільськогосподарських культур в Україні останнім часом значно зросло завдяки збільшенню гнучкості реєстраційних вимог та процедури ввезення садивного матеріалу на терени нашої держави [1]. Такий відомий світовий виробник садивного матеріалу винограду як Viva! Cooperativi Rauscedo (VCR) пропонує серед районованого стандартного сортименту і сорти, які є дозволеними для вирощування в багатьох країнах Європи, ґрунтово-кліматичні умови яких, дещо схожі з умовами вирощування в Одеській області.

Сорт відноситься до технічних червоноягідних сортів винограду пізнього терміну дозрівання і потребує загальної суми активних температур в обсязі 3500-3700°C, що характерним є у нашій області для південних районів, але коливання температур за роками, іноді спричиняє ситуацію, з-за якої маємо низьке цукронакопичення, так як середнє багаторічне для Одеського району становить 3367°C, хоча в останні роки сума активних температур перевищує позначку 3500°C.

Обліки, спостереження та аналізи, що використовували під час досліджень загальноприйняті у виноградарстві [2]. Насадження закладені у 2015 році на

території с. Ліски. Грунт ділянки представлений чорноземом звичайним, рельєф ділянки – терасований схил південної експозиції, схема садіння 1x1,0 м, формування двоплечий Гюйо, підщепа Берландієрі Рипарія СО4.

Нами проведені фенологічні спостереження згідно яких сорт проявляє себе як істинно пізньостиглий сорт з тривалістю вегетаційного періоду 168 днів, при цьому розпускання бруньок починається одночасно з сортами раннього періоду дозрівання. Варто відмітити, що сорт має достатньо тривале цвітіння, що забезпечує у наслідку боре запилення та зав'язування ягід у гроні. Проте також маємо зазначити, що у 2021 році у зв'язку з ранньою та прохолодною осінню мали значно нижчі показники цукро накопичення, які ледве перевищували базові кондиції придатності ( $175,3 \text{ г/дм}^3$ ) врожаю для переробки на виноматеріали, хоча в інші роки цукронакопичення було високим і коливалось від 210 до  $230 \text{ г/дм}^3$ . Визрівання лози за роками досліджень фіксувалося на позначці від 57 до 89 %.

Для встановленої схеми досліду та обраного формування при обрізуванні залишали по 20-22 вічка на кущ, але при однаковому навантаженні вічками фіксували різне навантаження пагонами, що пояснюється ступенем збереженості вічок у розрізі років досліджень. У 2020 році спостерігався значно нижчий розвиток вічок на рівні 57% - тобто 13,6 пагони на кущ, при навантаженні у 2021 та 2022 році – 18,2 та 21,6 пагін, відповідно, що в середньому за три роки досліджень забезпечило рівень навантаження кущів пагонами на рівні 17,8 шт. (табл. 1.) пагонів на кущ.

Показник від якого в першу чергу залежить продуктивність кущів винограду – це кількість листків на пагоні та їх загальна площа. Розрахунок площі листової поверхні куща, який проводили за стандартною методикою ампелометричним методом, показав значний розвиток листового апарату який коливався від  $6,88$  до  $10,18 \text{ м}^2$ , при цьому продуктивність  $1 \text{ м}^2$  площі листя складала в середньому за три роки  $525 \text{ г/м}^2$ , тобто це те співвідношення, при якому можна досягнути високих показників якості урожаю.

Підводячи підсумки за ступенем облистяності кущів у всі три роки досліджень можемо сказати, що інтродукований сорт Санджовезе Гроссо має достатньо високу адаптаційну здатність.

Облік показника об'єму однорічного приросту показав, що сорт є достатньо сильнорослим так як більша частина пагонів формує прирости довжиною понад 1,7 м, при діаметрі в середній частині 8-9 мм. Величина об'єму однорічного приросту куща в середньому за три роки становила –  $915,77 \text{ см}^3$ .

Структурними складовими урожайності виноградних насаджень є: кількість грон на кущ, середня маса грона, урожай з куща (таблиця 1).



**Таблиця 1. Розвиток та продуктивність кущів винограду сорту Санджовезе Гроссо**

Рік	Кількість пагонів, шт.	Площа листової поверхні куща, м <sup>2</sup>	Об'єм однорічного приросту куща, см <sup>3</sup>	Кількість грон, шт.	Маса грона, г	Урожай з куща, кг	Цукристість, г/дм <sup>3</sup>	Титрована кислотність, г/дм <sup>3</sup>
2020	13,6	6,88	674,42	9,5	386,3	3,67	210,0	7,7
2021	18,2	9,06	1011,08	17,3	312,4	5,55	185,3	7,5
2022	21,6	10,18	1061,82	19,3	233,3	4,50	223,5	7,5
Середнє	17,8	8,71	915,77	15,4	310,7	4,57	216,3	7,6



**Рис.1 Винограду сорту Санджовезе Гроссо**

Розрахунок середньої маси грона за варіантами показав, що в середньому за 2020-2022 роки досліджень вираховано середню масу грона на рівні 310,7 г, що є достатньо високим значенням для технічних сортів винограду, більшість яких характеризується розвитком грон з масою біля 100-200 г.

Урожай з куща в середньому за три роки по сорту Санджовезе Гроссо склав 4,57 кг. Перерахунок урожаю з куща на показник урожайності гектару насаджень показав перш за все, високу потенційну продуктивність насаджень винограду сорту Санджовезе Гроссо, що перевищує середню урожайність технічних сортів за статистичними даними у 2-3 рази, проте, одразу зазначимо ділянка – зрошувана, застосовується фертигація у відповідності до фаз розвитку рослин та вологості ґрунту.

Велике значення для технічних сортів винограду має вміст цукрів та кислот, що титруються, а також і співвідношення між ними.

Загалом цукристість соку ягід сорту Санджовезе Гроссо в середньому за три роки становила 216,39 г/дм<sup>3</sup> при достатньому вмісті титрованих кислот на рівні 7,6 г/дм<sup>3</sup>.

Таким чином, за результатами аналізу урожайності, можемо сказати, що сорт винограду Санджовезе Гроссо є не лише високоврожайним, але й забезпечує формування високих кондицій якості, що є дуже актуальним в умовах розвитку виноробства та тих потреб, про які говорять винороби. Але хочемо зазначити, що все ж розширювати місцевий сортимент, варто за рахунок сортів місцевої селекції [3], які також заслуговують на увагу, та мають цікаві технологічні особливості при переробці, та є менш вимогливими до умов вирощування.

#### **Список використаних джерел**

1. Стаття 20. Ввезення та вивезення насіння і садивного матеріалу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15#Text>
2. Методичні рекомендації щодо агротехнічних досліджень у виноградарстві України // УААН ІВіВ «Магарач» - Ялта, 2004. – 263 с.
3. Салій О. В., Тарасова В.В., Герус Л.В., Ковальова І.А., Мулюкіна Н.А. Порівняльна характеристика виноматеріалу виготовленого з нових технічних форм селекції ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова». Виноградарство і виноробство: міжвідомчий темат. наук. зб. Одеса: ННЦ «ІВіВ ім. В.Є. Таїрова», 2019. Вип. 56. С. 106-110.

**УДК 633.511:631.5:631.47-042.3**

### **ВПЛИВ ПЕДОЛІТНИХ ГОРИЗОНТІВ НА РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР**

<sup>1</sup>Каменева Н.В. д.с.г.н., професор, [kamenevavin@gmail.com](mailto:kamenevavin@gmail.com)

<sup>2</sup>Турдалиев А.Т., д.б.н., професор [avazbek1002@mail.ru](mailto:avazbek1002@mail.ru)

<sup>2</sup>Содикова З. асистент

<sup>1</sup>Одеський національний технологічний університет, м. Одеса,  
Україна

<sup>2</sup>Ферганський державний університет, м. Фергана, Узбекистан

Ландшафти та їх основний блок ґрунту у низці місць суттєво змінилися. Причиною цього слугують планування полів, ненормоване зрошення, нові та старі кар'єри, невміле використання пасовищ. Ці зміни своєю чергою впливають на склад і властивості рослинного покриву. У пустельних та інших ландшафтах на властивості ґрунтів впливають геохімічні реліктові ґрунтові властивості, карбонати, гіпс. Саме дослідження цих властивостей ґрунтів входять до складу історико-геохімічних завдань сучасного ґрунтознавства.